

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Державна вища професійна школа ім. кап. Вітольда Пілецького в Освенцеми (Польща)
Університет економіки в Братиславі
Факультет економіки бізнесу в Кошице (Словацька Республіка)
Віденська консерваторія в м Будапешт, (Угорщина)

**III Міжнародна
науково-практична конференція
“УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІ І ВИКЛИКИ”**

6-7 квітня 2021 р.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

У66

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 12 від 22 квітня 2021 року)*

У66

Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачево, 6-7 квітня 2021 р.). – Мукачево: МДУ, 2021. – 233 с.

Відповідальний за випуск: Феєр О.В. – к.е.н., доц., доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами, відповідальна за наукову роботу кафедри.

Технічний редактор: Товт Т.Й. – к.е.н., доцент.

У збірнику тез за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції, що проводилася кафедрою менеджменту та управління економічними процесами Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, студентів, представників державних органів влади та місцевого самоврядування, підприємницьких структур на актуальні проблеми управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів в сучасних умовах.

Матеріали структуровані в розрізі декількох напрямів досліджень: «Управління економікою держави в умовах глобальних перетворень»; «Особливості регіонального управління господарськими процесами»; «Управління економічними процесами суб'єктів господарювання»; «Фінансове регулювання та обліково-аналітичне забезпечення діяльності суб'єктів на мікро- та макрорівнях»; «Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю»; «Управління освітньою діяльністю у цифровому просторі»; «Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства».

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

*Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету
за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari/>*

© Мукачівський державний університет, 2021
© Кафедра менеджменту та управління економічними процесами, 2021

Коефіцієнт покриття експортом імпорту продукції машинобудування

Продукція	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Машинобудування разом	0,61	0,56	0,38	0,34	0,31	0,27	0,29
XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	0,65	0,63	0,46	0,43	0,39	0,34	0,39
84 реактори ядерні, котли, машини	0,61	0,55	0,33	0,30	0,27	0,25	0,32
85 електричні машини	0,70	0,73	0,65	0,62	0,53	0,42	0,47
XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	0,56	0,39	0,19	0,15	0,15	0,14	0,13
86 залізничні локомотиви	6,79	5,67	2,90	1,31	1,03	2,71	4,13
87 засоби наземного транспорту, крім залізничного	0,12	0,11	0,05	0,03	0,03	0,02	0,02
88 літальні апарати	5,00	3,47	1,56	1,01	0,95	0,45	0,72
89 судна	3,85	3,22	8,13	12,58	10,43	13,08	5,77
XVIII. Прилади та апарати оптичні, фотографічні	0,35	0,34	0,25	0,19	0,16	0,17	0,13
90 прилади та апарати оптичні, фотографічні	0,35	0,35	0,25	0,19	0,16	0,17	0,13
91 годинники	0,13	0,19	0,18	0,19	0,16	0,19	0,13

Джерело: авторські розрахунки за даними ДССУ [1]

Зважаючи на вказані тенденції, можемо відмітити зниження обсягів експорту продукції машинобудування, що зумовлені зниженням обсягів її виробництва. Як наслідок, в Україні зростає імпортозалежність у секторі машинобудування. Окрім цього, в 2020 році спостерігалось зниження активності міжнародного ринку загалом (у зв'язку з обмеженнями викликаними Covid 19), що може негативно вплинути на динаміку зовнішньої торгівлі продукцією машинобудування у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/ms/>

УДК 331

Д.І. МОРОЗ

здобувач ОС «Бакалавр»

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

В.М. ГОЛОВАЧКО

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,

Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна

ВИДИ БЕЗРОБІТТЯ І ПРИЧИНИ ЙОГО ВИНИКНЕННЯ

До найважливіших соціально-економічних проблем сьогодення є безробіття. Це складне макроекономічне явище економічного життя. Економічна криза в Україні глибоко позначається на зайнятості в країні. Нині безробіття стає неодмінним елементом життя України, що впливає не тільки на соціально-економічну, а й політичну ситуацію в державі. Воно залишається в центрі уваги і населення, і наукової громадськості, а також є однією з актуальних проблем України.

Питанню безробіття розглядали у своїх працях багато вчених, зокрема: Борищук А. О., Зайцева І. С., Кочума І. Ю. Лисюк О. С. Пазюк О., Пономарьова О. Полуяктова О. В. Транченко Л. В. Чурилова О. А Шаульська Л. О., Якімова Н. А.

Безробіттям називається соціально-економічна ситуація в суспільстві, за якою частина активних працездатних громадян не може знайти роботу яку вони здатні виконувати, що обумовлена переважанням пропозиції робочої сили над її попитом на ринку праці.

Безробіття є невід'ємною складовою ринкової економіки, одним з негативних наслідків самої природи ринку, результатом дії його головного закону – попиту і пропозиції.

З однієї сторони безробіття проявляє себе з хорошої сторони, але водночас і зі злої, так як не дає змогу населенню працювати і отримувати заробітну плату.

Розрізняють такі види безробіття:

- фрикційне - виникає тоді, коли частина людей добровільно міняє місце роботи, частина шукає нову роботу після звільнення, частина тимчасово втратила сезонну роботу. Термін “фрикційне безробіття” використовується для тієї категорії працівників, які шукають роботу або чекають її отримання в недалекому майбутньому. Фрикційне безробіття вважається неминучим і певною мірою навіть бажаним, оскільки частина працівників переходить з низькопродуктивної і мало оплачуваної роботи на більш продуктивну і вище оплачувану роботу;

- структурне безробіття є продовженням фрикційного. Воно виникає тоді, коли в результаті НТП відбуваються важливі зміни в техніці, технології і організації виробництва, які змінюють структуру попиту на робочу силу. При цьому попит на робочу силу певних професій зменшується або зовсім зникає, а на інші професії, яких раніше не було, - зростає;

- циклічне безробіття обумовлене спадами виробництва. Спостерігається під час економічної кризи, коли сукупний попит на товари і послуги зменшується, зайнятість скорочується, а безробіття зростає;

- сезонне безробіття – вимушена форма безробіття, зумовлена специфічними умовами виробництва в певних галузях. (сільське господарство, лісництво, риболовецькі галузі, туризм тощо). Часто в період міжсезоння люди вдаються до само зайнятості, або виїздять на роботу, оскільки не достатньо праце забезпечені;

- технологічне безробіття – вимушена форма безробіття, пов'язана з вивільненням працівників у зв'язку з запровадженням нової техніки і технологій;

- добровільне безробіття виникає тоді, коли працівник звільнюється з роботи за власним бажанням у зв'язку з незадоволеністю рівнем оплати праці, умовами роботи, тощо;

- вимушене безробіття – тоді, коли працівник не бажає звільнитися, а адміністрація фірми скорочує персонал;

- приховане безробіття корениться переважно в малому бізнесі, фермерстві, індивідуальному і ремісному виробництві, а також в неповній зайнятості (там, де працівників більше, ніж того вимагає виконання виробничої програми);

- ковідне безробіття – охоплює людей, які потрапили у локдаун та карантин вихідного дня.

Крім вище перерахованих видів безробіття і в їх рамках (фрикційного, структурного, циклічного) розрізняють їх модифікації:

- Конверсійне безробіття – аналогічне структурному і викликане скороченням чисельності армії і зайнятих у військово-промисловому комплексі.

- Економічне безробіття – має порівняно стійкий характер, обумовлене коливаннями ринкової кон'юнктури, банкрутством частини товаровиробників у процесі конкурентної боротьби.

- Молодіжне безробіття - характеризується непропорційно високою питомою вагою молоді (віком 16 – 24 роки) у складі безробітних, має характер переважно функціонального безробіття.

• Застійне безробіття – охоплює людей, які не хочуть а з часом і не можуть працювати.

Основними причинами виникнення безробіття є:

- структурними змінами в економіці;
- нерівномірністю розвитку продуктивних сил в народному господарстві загалом і в окремих його регіонах;
- постійним прогресом техніки, особливо розгортанням НТР;
- пошуком працівниками нових робочих місць з метою отримання більшої зарплати, змістовнішої роботи;
- диспропорційним розвитком економіки;
- обмеженістю попиту на товари і послуги;
- добровільне звільнення;
- спад виробництва на підприємствах;
- зниження попиту на ряд професій;
- не працевлаштовані після закінчення ВНЗ;
- звільнені через закінчення строку контракту;
- не працюють через виконання сімейних;
- демобілізовані з військової строкової служби;
- безробіття пов'язане з карантинном.

В Україні використовуються два показники, що характеризують рівень безробіття, а саме: рівень безробіття (за методологією Міжнародної організації праці) та рівень зареєстрованого безробіття.

Рівень безробіття (за методологією МОП) – це відношення кількості безробітних певного віку до робочої сили зазначеного віку.

Рівень зареєстрованого безробіття – це відношення кількості безробітних, зареєстрованих у Державній службі зайнятості, до середньорічної кількості населення працездатного віку. Саме ця державна установа показує рівень «зареєстрованого безробіття» бо туди включаються саме ті українці, хто звернувся до служби зайнятості.

Багато безробітних не зареєстровані у Державній службі зайнятості. Одні переконані, що там не допоможуть знайти підходящу роботу, і самотужки її шукають, інші перебиваються тимчасовими заробітками в Україні або ж із-за кордону. А є й такі, хто так уподобав статус безробітного, що розлучатися з ним ніяк не хоче.

Згідно статистичним даним щодо рівня зареєстрованого безробіття за січень 2019 року склало 364,3 тис. осіб, тоді як на грудень 2019 року – 338,2 тис. осіб, а, наприклад, у жовтні 2019 року він становив 259,3 тис. осіб.

До того ж, про позитивні зрушення свідчать про триваюче зменшення середньорічної кількості зареєстрованих безробітних - з 460,2 тис. осіб у 2015 році до 306,8 тис. осіб у 2019 році.

У 2020 році рівень безробіття значно зріс через введення карантину.

В I кварталі 2020 року кількість безробітних становила 1,5 млн осіб, а кількість працюючих – 16,6 млн осіб. У другому кварталі 2020 року рівень безробіття в Україні зріс до 9,9.

Згідно з макроекономічним прогнозом уряду на найближчі три роки, рівень безробіття для населення прогнозується на рівні 9,2% у 2021 році, 8,5% у 2022 році та 8% у 2023 році.

Зниження рівня безробіття сприятиме економічному розвитку України, але подолання цієї проблеми потребує реалізації комплексу рішень, починаючи від адекватного розподілу державного замовлення при підготовці спеціалістів у навчальних закладах і завершуючи проведенням економічних реформ та залученням інвестицій.

Отже, безробіття є гострою проблемою, яку потрібно починати вирішувати вже сьогодні. Введення карантину, локдауну, сприяє різкій зміні становища людей у державі. Через такі причини людина залишається безробітною. Багато людей або не мають змоги або ж власного бажання зареєструватись у Державній службі зайнятості населення. Ця компанія займається пошуком роботи, яка підходить людині, але багато населення «перебивається тим, що є», тобто тимчасовим заробітком.

Список використаних джерел:

1. Борищук А. О., Семенова К. Д. Аналіз рівня безробіття в Україні. Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : зб. наук. студ. пр. Вип. 3. Ч. I. Одеса. 2017. С. 29–34.
2. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Зайцева І. С. Проблеми зайнятості та безробіття в Україні та країнах Європейського Союзу. Управління розвитком. 25.03.2016. № 11. С. 125–130.
4. Закон України «Про зайнятість населення» від 01.01. 2018 р., підстава 2148-19. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>.
5. Полуяктова О. В. Проблеми безробіття в Україні. Економіка і суспільство. 2016. № 2. С. 31–35.
6. Слюсар С. Т. Аналіз рівня безробіття в Україні: проблеми і шляхи його подолання. / С. Т. Слюсар // Економіка АПК. 2018. № 5. С. 85-92.
7. Транченко Л. В. Безробіття як соціальна проблема ринкового суспільства. Економіка та держава. 2014. № 4. С. 12–13.
8. Чурилова О. А. Безробіття в Україні: причини, наслідки. Зб. наук. стат. у 2 т. Континент. 2010. № 12. С. 182–184.
9. Ярова Л. Г. Аналіз рівня безробіття в Україні та напрямки його подолання. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 4. С. 752–755.

УДК 339.1:330.12

О.В. НІКШИНА

доктор економічних наук, старший науковий співробітник,
завідувачка відділу ринкових механізмів та структур
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень
Національної Академії наук України, м. Одеса, Україна

**СЕЛЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ
ТОВАРНИХ РИНКІВ**

Управлінський підхід, як невід’ємна складова методології діагностики ефективності логістичних ланцюгів товарних ринків (далі – ЛЛТР), базується на системі регуляторних принципів, зокрема, цілеспрямованості [1], який передбачає цільовий вплив заходів і інструментів держави на певні селективні (вибіркові) об’єкти управління. До останніх віднесемо, по-перше, базові (провідні) ланки ринкових ланцюгів, ефективно функціонування (або створення) яких має принципово важливе значення для реалізації стратегічної мети та відтворювального розвитку ЛЛТР, тобто забезпечення розширеного відтворення товароруху в ринку та оптимізації загальної ринкової доданої вартості. По-друге, до об’єктів селективного впливу держави доцільно віднести логістичні «розриви» потокових процесів стратегічних товарних ринків, зменшення (або нівелювання) яких орієнтовано на досягнення логістичної цілісності ринку.

Цільовий вплив держави на базові ланки та логістичні «розриви» ЛЛТР здійснюється через механізми державного регулювання. Регуляторні механізми (інституційні, фінансово-економічні, адміністративні та інформаційні) орієнтовані на

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>